

Pásztk Norbert⁷

Foglalkoztatás a gyógynövénytermesztő szektorban

A munkaerőhiány az agrárszektorban hazánkban is megjelenik és nehéz megküzdene vele a gyógynövénytermesztő vállalkozásoknak. Kutatásomban arra keresem a választ, hogy a kistelepüléseken található gyógynövénytermesztő vállalkozások hozzájárulnak-e a foglalkoztatáshoz és ha igen, akkor milyen mértékben, bekapcsolódnak-e közmunkaprogramba, illetve nyitottak lennének-e rá. Primer kutatásként félig strukturált szakmai interjúkat készítettem 32 gyógynövénytermesztő vállalkozással. Az eredmények egy részét mutatom be jelen tanulmányban.

Kulcsszavak: gyógynövények, gyógynövénytermesztés, KKV-k, foglalkoztatás

JEL-kód: Q1

Employment in medical plant growing sector

The demand for medicinal herbs is increasing year by year, which makes it extremely important to continuously provide raw materials from cultivation for individual industries. The labor shortage is also present in the agricultural sector in our country and it is difficult for medicinal herb growing businesses to cope with it. The labor shortage can be traced back to several reasons, which I systematize in my study. In my research, I am looking for the answer to whether medicinal herb growing businesses located in small settlements contribute to employment and, if so, to what extent, whether they participate in public work programs, and whether they would be open to it. As primary research, I conducted semi-structured professional interviews with 32 medicinal herb growing businesses. I present part of the results in this article.

Keywords: medicinal plants, medicinal plant production, SMEs, employment

JEL-code: Q1

<https://doi.org/10.32976/stratfuz.2026.4>

Bevezetés

A gyógynövények iránti kereslet növekszik az utóbbi években, hiszen sokan kezdik el alkalmazni egészségük megőrzése vagy helyreállítása érdekében (Panyor, 2011). Ahhoz, hogy megfelelő mennyiséget tudjanak előállítani a különböző gyógynövénytartalmú készítményekből, megfelelően kiépített és strukturált gyógynövénytermesztő ágazatra van szükség (Pásztk & Szücsné Markovics, 2023). Az ágazathoz pedig nélkülözhetetlen a megfelelő minőségű és mennyiségű munkaerő (Lorette, 2011). Ennek biztosítása azonban nem egyszerű feladat, hiszen számos ország, köztük Magyarország is munkaerőhiánnyal küzd az agrárszektorban, mely értelemszerűen kihat a gyógynövénytermesztő ágazatra és a gyógynövénytermesztő vállalkozásokra is (KSH, 2016b).

A gyógynövénytermesztő szektorban egyrészt szükség van szakképzettség nélküli betanított munkásokra, főként idényjelleggel, akik a nagyobb részét teszik ki a foglalkoztatottaknak, illetve szükség van kisebb részben szakképzettséggel, megfelelő tudással rendelkező szakemberekre is (Magyar gyógynövény ágazati stratégia, 2014). Hiszen az egyszerűbb mezőgazdasági munkálatok elvégzéséhez nem feltétlenül szükséges képzettség, például a műveléshez, betakarításhoz, szaporításhoz, ezeket betanítás után szinte bárki elvégezheti. A munkafolyamatok irányításához, tervezéséhez, ellenőrzéséhez azonban már szükséges szakmai tudás, melyet bizonyos szakképzettségek birtokában lehet megszerezniük a vállalkozások szakmai vezetőinek, tulajdonosainak. Ilyen végzettségek hazánkban a teljesség igénye nélkül például középszinten a gyógynövénytermesztő kertész vagy a gyógynövénytechnológus, felsőfokú egyetemi szinten

⁷ intézeti tanszékvezető, egyetemi tanársegéd - Miskolci Egyetem, Egészségtudományi Kar; PhD hallgató - Miskolci Egyetem, Gazdaságtudományi Kar, norbert.pasztk@uni-miskolc.hu,

pedig a gyógynövény alkalmazási szakemberek vagy az okleveles gyógynövénytermesztők (Pászka & Szücsné Markovics, 2024).

Jelen cikkben arra keresem a választ, hogy a kistélepüléseken található gyógynövénytermesztő vállalkozások hozzájárulnak-e a foglalkoztatáshoz és ha igen, akkor milyen mértékben, bekapcsolódnak-e közmunkaprogramba, illetve nyitottak lennének-e rá.

Munkanélküliségi adatok Magyarországon vármegye szinten

Az 1. táblázatban látható a 2020 és 2025 közötti hazai munkanélküliségi ráta vármegyei szinten. Szabolcs-Szatmár-Bereg (8-10,2% közötti) és Nógrád (8-10,7% közötti) vármegyékben a legmagasabb átlagosan a munkanélküliségi ráta (KSH, 2025a). Ez köszönhető többek között az alacsonyabb ipari diverzifikációnak, a tartós munkanélküliségnek az említett térségekben, valamint képzettségi és mobilitási problémáknak (KSH, 2025c). A legalacsonyabb Győr-Moson-Sopron (1,5-2,3%) és Veszprém (1,3-3,7%) vármegyékben (KSH, 2025a). Ezek az alacsonyabb értékek köszönhetőek Ausztria közelségének, a jelentősebb ipari beruházásoknak, valamint a multinacionális gyárak jelenlétének (KSH, 2025c).

1. táblázat: 2020 és 2025 közötti hazai munkanélküliségi ráta vármegyék szerint (%)

Table 1: Hungarian unemployment rate by county between 2020 and 2025 (%)

Vármegye	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Baranya	7,4	5,5	4,2	5	7,4	5,4
Borsod-Abaúj-Zemplén	4,8	6	6,7	7,5	7,6	8,2
Budapest	3,2	2,9	2,3	2,3	2,6	3,3
Bács-Kiskun	4,6	4,5	4	4,5	4,6	5,2
Békés	5,8	6,3	6,5	7,6	6	5,8
Csongrád-Csanád	3,2	2,8	1,9	2,4	4,1	3,8
Fejér	2,5	2,2	2,2	2,3	2,8	3
Győr-Moson-Sopron	1,7	1,5	2	1,7	2,1	2,3
Hajdú-Bihar	5,1	5,3	4,8	6	5,6	5
Heves	3	3,5	3,7	3,1	3	3
Jász-Nagykun-Szolnok	7,7	6,2	5	4,9	4,5	5,3
Komárom-Esztergom	2,9	2,1	1,4	1,9	2,7	2,8
Nógrád	8,2	10,7	8,6	8	10,6	9,5
Pest	3,2	2,9	2,2	3,2	3,1	2,9
Somogy	4,1	5,3	5,9	8,4	7	7,2
Szabolcs-Szatmár-Bereg	8,7	9,1	8,3	8,6	10,2	8
Tolna	2,9	2,6	3,7	4,5	7,4	6,6
Vas	2	2,2	1,6	3,1	3,1	2,9
Veszprém	2,8	1,9	1,3	2,2	2,7	3,7
Zala	3,6	3,9	4	4,2	6	4,6

Forrás: https://www.ksh.hu/stadat_files/mun/hu/mun0171.html alapján saját szerkesztés

A 2025-ös KSH adatok szerint a hazai munkanélküliségi ráta 4,3%, ami körülbelül megegyezik a 2024-es értékekkel. A felmérések szerint ez körülbelül 213 ezer fő a 15 és 74 éves korosztályt tekintve (KSH, 2025b).

Munkaerőhiány az agrárszektorban, hazai és nemzetközi kitekintés

Az agrárszektor napjainkban számos nehezítő tényezővel küzd, melyek kockáztatják a termelést, ami veszélyeztetheti az emberek élmezését. Ilyen nehézségek például a klímaváltozás, az újabb betegségek, kártevők megjelenése, a vízhiány és a talajszennyezés (Rakhimov, 2026).

Az egyik legsúlyosabb probléma a munkaerőhiány, aminek következtében az agrárium vállalkozásai nem tudnak megfelelő mennyiségű és képzettségű munkavállalót foglalkoztatni, mert az emberek nem akarnak az agrárszektorban dolgozni, hiszen egy időjárás viszontagságainak kitéve, fizikai munkáról van szó, mely sok esetben csupán szezonális foglalkoztatást jelent a munkavállaló számára, tehát nem jelent biztos és állandó jövedelmet. Az agrárszektorra nagyon jellemző az idénymunkában, alkalmi munkavállalóként történő foglalkoztatás, illetve a fekete munka és a megbízási szerződéssel történő foglalkoztatás is (Moyer, 2025).

A szakirodalmak alapján a munkaerőhiány világszintű probléma az agrárszektorban, melyet főként az alábbi tényezők okoznak: idősödő munkaerő, alacsony bérek és presztízs, fizikai munka terhelése, migráció, technológiai fejlesztések, strukturális problémák (1. ábra) (Maró et al., 2024). A magyar agrárium számára az idősödés kritikus strukturális probléma, hiszen a jelenlegi gazdák elöregedtek. Jelenleg az átlagéletkora a mezőgazdasági irányítóknak 58 év (Századvég, 2025), a 65 év feletti gazdaságvezetők aránya pedig 29%-ról 37%-ra emelkedett az utóbbi 10 évben (MezőHír, 2024). A fiatal gazdák aránya épp, hogy eléri a 10%-ot (Kenyeres, 2025). Az idős gazdák gyakran nem tudnak kilépni, hiszen nem tudják kinek átadni gazdaságukat. A mezőgazdasági munkaerő felhasználás 2020-hoz viszonyítva 13%-os csökkenő tendenciát mutat (MezőHír, 2024).

A magyar agrárium strukturális problémái a következők: a 2013 és 2023 közötti időszakban a magyar gazdaságok száma 33%-kal csökkent, a földterületek elaprózódtak, széttöredeztek, lassú a szerkezetváltás, ezek pedig rontják a hatékonyságot (MezőHír, 2024).

A technológiai fejlesztések esetében a mezőgazdasági beruházások 2024-ben 12%-kal, a gépberuházások pedig 29%-kal estek vissza hazánkban (Agroinform, 2025). A nem megfelelő technológiai fejlettség miatt nagyobb élőmunka igénnyel kell számolni és erőteljesebb a fizikai munkavégzés igénye is ezáltal az ágazatban. Az idős gazdák sok esetben nem is nyitottak a technológiai innovációkra (Századvég, 2025).

A migráció a hazai munkaerőhiányhoz kapcsolódóan jelenik meg fontos tényezőként, hiszen sok agrárgazdaság vendégmunkásokkal próbálja pótolni a munkaerőhiányt (Kenyeres, 2025). 2023 és 2024 között az ukrán és a román vendégmunkások száma jelentősen csökkent a magyar agrárszektorban (Népszava, 2024), az ázsiai vendégmunkások száma viszont egyre inkább nő (KSH, 2023).

Az Európai Unióban 2010 és 2020 között az agrárszektorban a gazdák átlagéletkora 55 évről 57 évre nőtt és folyamatosan emelkedő tendenciát mutat. Sok esetben még 65 év feletti gazdaságvezetők is megtalálhatók a szektorban, hazánkban is növekszik a számuk (Magyarország Kormánya, 2026). Az EU-ban fiatal gazdák csupán 10-25%-os aránnyal vannak jelen az agráriumban, mely országonként eltérő lehet. Tehát az adatokat összehasonlítva látható, hogy hazánk az EU egyik legjobban elöregedett agrármunkaerő piaca (Századvég, 2025).

1.ábra: Az agrárszektorban megjelenő munkaerőhiány főbb okai
 Figure 1: Main causes of labor shortages in the agricultural sector
 Forrás: Maró et al., 2024 alapján saját szerkesztés

A gazdák a növekvő munkaerőhiány miatt egyre inkább kénytelenek változtatni az eddig jól bevált stratégiáikon, módszereiken és új technológiákat alkalmazni, gépesíteni, kiküszöbölni a munkaerőhiányt (Carpenter & Carpenter, 2015). Ez azonban nem minden esetben tehető meg, hiszen nem minden növény termesztését, betakarítását lehet gépesíteni, vagy pedig rendkívül költségigényesen lehet csupán megoldani azt. Sokszor a munkaerőhiány miatt a gazdák családja kényszerül besegíteni a munkafolyamatokba, azonban a kevés ember miatt gyakran nem sikerül a teljes betakarítás. Hiszen egy homoktövis ültetvényen is egy időben szükséges akár több hektáron begyűjteni a terméseket nyár végén, mely hatalmas munka (Magyar gyógynövény ágazati stratégia, 2014).

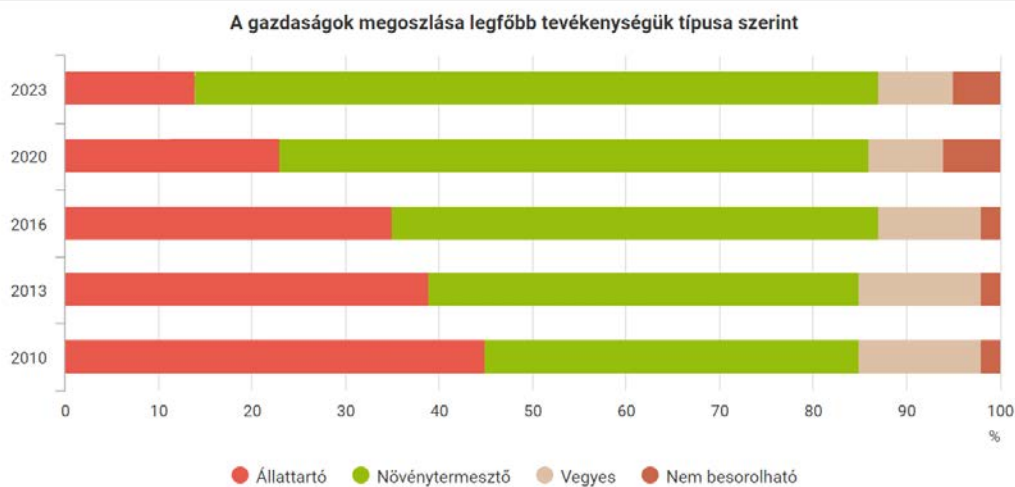
Néhány elemzés szerint a hazai mezőgazdaság termelékenységére nagy mértékben elmarad a nyugat-európai országokétól, leginkább a szakképzett munkaerő hiánya miatt. A technológiai fejlesztések segíthetnek, azonban a munkaerőhiány nem küszöbölhető ki teljesen ennek segítségével (KSH, 2016a).

A 2. ábrán látható a hazai gazdaságok számának alakulása 2010 és 2023 között. Sajnos egyre inkább csökkenő tendenciát mutat az ábra, mely súlyos problémákat okozhat a jövőben az ellátásban, amennyiben nem történik változás. Az ábrán a 2023-as adatok becslés.

2.ábra: A magyar agrárgazdaságok számának alakulása
 Figure 2: Development of the number of Hungarian agricultural farms
 Forrás: KSH, 2020

A 3. ábra a magyar gazdaságok megoszlását mutatja tevékenységtípus szerint 2010 és 2023 között. Amint az látható, a növénytermesztő gazdaságok száma nőtt az utóbbi években, azonban ezáltal még kevesebb munkaerőből lehet válogatni. A gyógynövénytermesztők is a növénytermesztő gazdaságok kategóriájába tartoznak.

3.ábra: A magyar gazdaságok megoszlása tevékenységtípus szerint

Figure 3: Distribution of Hungarian farms by type of activity

Forrás: KSH, 2020

Egy kaliforniai kutatás szerint a gazdák főbb reakciói a munkaerőhiányra a termesztési módok megváltoztatása, a béremelés, a robotizáció és a munkaerő közvetítő irodák igénybevétele. Kaliforniában leginkább a gyümölcs- és zöldségtermesztő ágazatot sújtja a munkaerő probléma (Maró et al., 2024). Egy kínai kutatás szerint kiüregedett az eddig a szektorban dolgozó generáció és ez okozza a problémát, hiszen a fiatalabb generáció nagyrésze már nem ezt a munkát szeretné végezni. Kínában a legnagyobb probléma a munkaerőhiány miatt a gabonatermesztőknél jelenik meg (Tong et al., 2024). Egy másik amerikai tanulmány szerint termelés kiesést, költségnövekedést és a vendégmunkások túlzott igénybevitelét okozza a probléma. Hosszú távú megoldásként a migrációs reformot, illetve a technológiai fejlesztést említik. A munkaerőköltségek már egyes esetekben a teljes kiadások 40%-át is elérik (Win et al., 2024). Európai kutatások szerint világszerte problémát okoz a szakképzettség hiánya, a mezőgazdasági munkák alacsony presztízse, az utánpótlás hiánya. Megoldásként említik a munkakörülmények javítását, bevándorláspolitikai eszközöket, illetve az oktatás fejlesztését, az agráriumi munkák megszerettetését a fiatalabb generációval (Maró et al., 2024). Az automatizáció kulcsfontosságúvá válik az ágazatban, ki kell váltani segítségükkel a napi rutinfeladatokat nagy részét, hogy maradjon ember azokra a feladatokra, ahova feltétlenül szükséges. Ezáltal hatékonyabbá tehető a munka, azonban új kompetenciák megtanulását is szükségessé teszi a gépesítés terén (Leach, 2025) (2. táblázat).

2. táblázat: Hazai és nemzetközi tendenciák a mezőgazdaságban

Table 2: Domestic and international trends in agriculture

	Hazai tendenciák	Nemzetközi tendenciák
Idősödő munkaerő	-Gazdálkodók átlagéletkora nagyon magas (57,9 év) -Fiatal gazdák csupán 10% körül (bizonytalan jövedelem és életforma)	-Hasonló trendek (USA-ban gazdák átlagéletkora 60 év; Kínában főként gabonatermelők között jellemző a gazdák kiüregedése)

Alacsony bérek és presztízs	-Kritikus hiányszakmák (pl.: gépkezelő, állattenyésztő, karbantartó) -Termelékenység elmarad nyugat-európaiától	-OECD országokban hasonló helyzet (presztízs és bér alacsony, képzés nem elég hatékony)
Fizikai munka terhelése	-A legtöbb agrár ágazat kézi munkaerő igényes -Erős szezonális csúcsok	-USA zöldség- és gyümölcs ágazat a leginkább érintett -Európa legtöbb országában a vendégmunkások nélkül nem működnének a szezonális ágazatok
Migráció	-Nő az ázsiai vendégmunkások száma (Vietnám, India) -Adminisztratív akadályok	-USA: H-2A vendégmunkaprogram kulcsfontosságú -EU: mediterrán és nyugat-európai országok nagy része észak-afrikai és kelet-európai munkásokat alkalmaz
Technológiai fejlesztések	-Robotizáció terjedése lassú (tőkehiány miatt főként) -Precíziós gazdálkodás terjed (de hiányzik a kezelőszemélyzet)	-USA: robotizáció, szenzortechnológia -Kína, Japán: erős állami támogatás robotizációra
Strukturális problémák	-Alacsony presztízs, jövedelem sokszor bizonytalan -Birtokstruktúra problémák és tőkehiány	-Alacsony presztízs, bizonytalan karrierlehetőségek -Kiürülnek vidéki területek

Forrás: Magyar gyógynövény ágazati stratégia, 2014 és Maró et al., 2024 alapján saját szerkesztés

Anyag és módszer

Szakirodalmi kutatásom során hazai és nemzetközi publikációkat dolgoztam fel annak érdekében, hogy jobban lássam a hazai és nemzetközi nehézségeket az agrárszektorhoz kötődő foglalkoztatásban.

Kutatásom primer részeként félig strukturált szakmai interjúk kutatást végeztem 32 gyógynövénytermesztő szakemberrel és 4 településvezetővel az ország különböző részeiről. Az interjúalanyok mindkét részről 5000 fő alatti lakosságú kistélepülésekről kerültek kiválasztásra. Az interjúk 2025. májusa és júniusa között kerültek lebonyolításra telefonon. A félig strukturált interjúk a termesztők esetében 32 kérdést, a településvezetők esetében pedig 18 kérdést tartalmaztak. Átlagosan 50 perc volt egy interjú elkészítése, de voltak 30 perces és 1,5 órás interjúk is egyes esetekben.

Olyan kistélepüléseken működő gyógynövénytermesztő vállalkozásokat kerestem meg, akik főtevékenységként végzik ezt a tevékenységet. Az országban ritka ez a megoldás, általában ugyanis a főtevékenység értékesítés vagy más terület, az hogy kistélepülésekre lett szűkítve a kutatás pedig még inkább leszűkítette a megkereshető vállalkozások körét. Azonban mindkettő fontos kritérium volt, hiszen így tudtam felmérni, hogy milyen hatást gyakorolnak a kistélepülésekre társadalmi és gazdasági szinten ezek a vállalkozások. Ezen a területen a gyógynövénytermesztőkre, gyógynövénytermesztésre fókuszálva hiányosak a kutatások hazánkban és nemzetközi szinten is, ezért olyan eredmények születhetnek a kutatásból, melyek segíthetik az ágazat fejlesztését, fejlődését.

Fontos leszögezni, hogy a mintaszám nagysága miatt az eredmények nem általánosíthatók a teljes hazai gyógynövénytermesztő ágazatra, nem reprezentatívak, csupán irányt mutathatnak a jellemző tendenciákra. Jelen tanulmányban a mélyinterjúk eredményeinek egy részét szeretném bemutatni, feltárva a gyógynövénytermesztő szakemberek válaszai közötti hasonlóságokat és különbségeket, valamint összevetni azokat a szakirodalmi adatokkal. Négy főbb kérdést elemzek cikkemben, melyek az alábbiak:

- Hogyan járul hozzá a gyógynövénytermesztő kisvállalkozása a foglalkoztatáshoz településükön? Alkalmaznak idenymunkásokat is vagy állandó alkalmazottakkal dolgoznak?
- A munkaerőigényes agrárszektorokban sokszor súlyos munkaerőhiánnyal küzdenek a vállalkozások, annak ellenére, hogy az adott térségben jelentős arányú munkanélküliség, alacsony foglalkoztatottsági ráta figyelhető meg. Önök tapasztalnak munkaerőhiányt?
- Hány főt foglalkoztat vállalkozása főállásban?
- Melyik gyógynövénytermesztő vállalkozás melyik kistelepülésen működik?

Eredményeimet a következőkben részletezem.

Eredmények

Mélyinterjú kutatásom első kérdése a következő volt: **Hány főt foglalkoztat vállalkozása főállásban?** Az összes főállásban foglalkoztatott 169 fő, az átlag 5,28 fő /vállalkozás. Az adatok szórása 7,38 fő, a minimum-maximum 1 és 24 fő között van. Az alsó kvartilis és a felső kvartilis (Q1, Q3) 1-3 fő. Az eloszlás egyenlőtlensége (Gini-együttható) 0,523 (3.táblázat).

3.táblázat: Alapstatisztikák

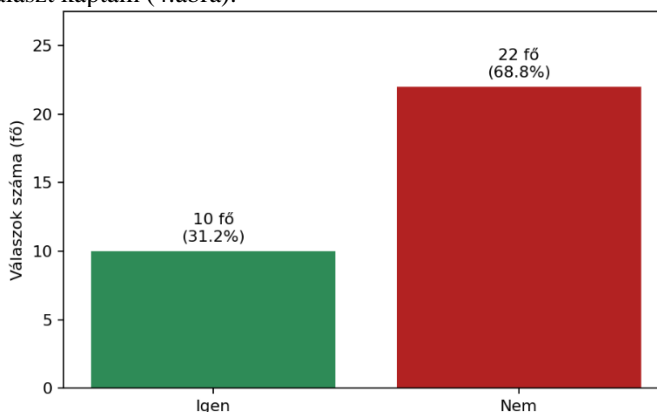
Table 3: Basic statistics

n=32	Összes főállású foglalkoztatott (fő)	Átlag (fő/vállalkozás)	Szórás (fő)	Minimum - maximum (fő)	Alsó kvartilis Q1; felső kvartilis Q3	Eloszlás egyenlőtlensége (Gini-együttható)
	169	5,28	7,38	1-24	1-3 fő	0,523

Forrás: saját szerkesztés

Mélyinterjú kutatásom második legfontosabb kérdése a következő volt: **Hogyan járul hozzá a gyógynövénytermesztő kisvállalkozása a foglalkoztatáshoz településükön? Alkalmaznak esetleg idenymunkásokat is vagy állandó alkalmazottakkal dolgoznak?**

Elsőként kódoltam a válaszokat (Igen, Nem) abban a rész kérdésben, hogy **hozzájárul-e a gyógynövénytermesztő vállalkozás a foglalkoztatáshoz településükön**. 10 igen (31,25%) és 22 nem (68,75%) választ kaptam (4.ábra).

4.ábra: Hozzájárul-e vállalkozása a foglalkoztatáshoz településükön?
Figure 4: Does your business contribute to employment in your town?

Forrás: saját szerkesztés

A következőkben arra voltam kíváncsi, hogy **szezonálisan hány főt foglalkoztatnak vállalkozásukban**. Az összes szezonálisan foglalkoztatott 103 fő, az átlag 3,22 fő /vállalkozás. Az adatok szórása 10,21 fő, a minimum-maximum 0 és 50 fő között van. 27 vállalkozás nem foglalkoztat szezonálisan egy főt sem, míg 5 vállalkozás (15,6%) legalább 1 főt foglalkoztat. A szezonálisan foglalkoztatók között 20,6 fő az átlag foglalkoztatott (4. táblázat).

4.táblázat: Alapstatisztikák
Table 4: Basic statistics

n=32	Összes szezonálisan foglalkoztatott (fő)	Átlag (fő/vállalkozás)	Szórás (fő)	Minimum-maximum (fő)	0 választ adók száma	Legalább 1 főt foglalkoztatók száma	Átlag a szezonálisan foglalkoztatók körében (fő)
	103	3,22	10,21	0-50	27	5	20,6

Forrás: saját szerkesztés

Következőkben felmértem, hogy **nyitottak lennének-e közmunkaprogramra a megkérdezett vállalkozások**, majd kódoltam a válaszokat (0nem nyitott a vállalkozás rá, 1nyitott lenne rá a vállalkozás, 2helyzettől függ). A 32 vállalkozásból 4 fő (12,5%) nem nyitott, 6 fő (18,8%) nyitott lenne rá és 22 fő (68,8%) a helyzettől tette függővé a kérdést.

Ezután megkérdeztem, hogy **a településük önkormányzata nyitott-e a közfoglalkoztatásra**. A válaszokat az alábbiak szerint kódoltam: 0nem nyitott, 1nyitott, 2nincs információ. A 32 önkormányzathoz 2 (6,3%) nem nyitott, 3 (9,4%) nyitott lenne rá és 27 főről (84,4%) nincs információ.

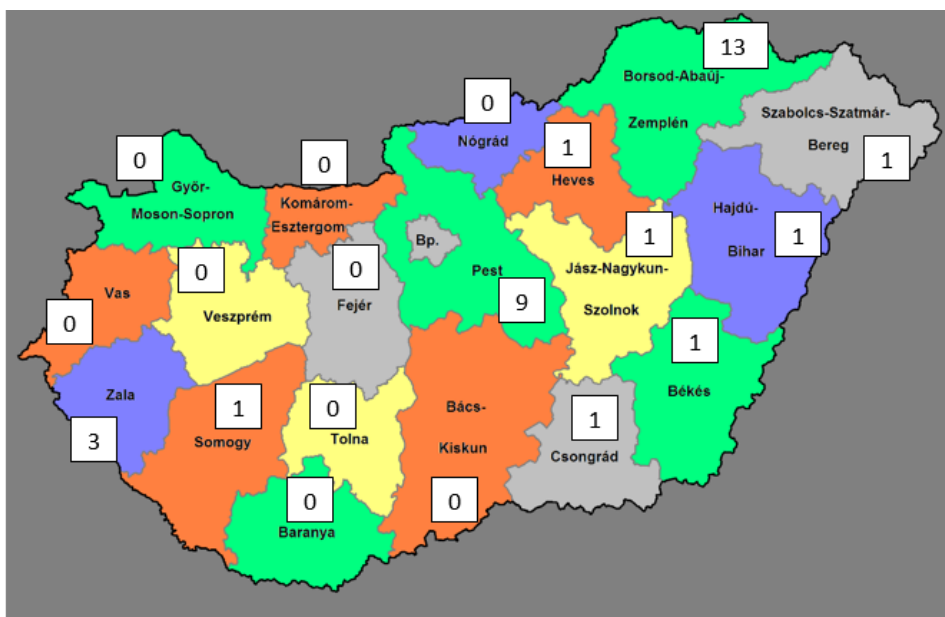
Mélyinterjú kutatásom harmadik jelen tanulmányban feldolgozott kérdése a következő volt: **A munkaerőigényes agrárszektorokban sokszor súlyos munkaerőhiánnyal küzdenek a vállalkozások, annak ellenére, hogy az adott térségben jelentős arányú munkanélküliség, alacsony foglalkoztatottsági ráta figyelhető meg. Önök tapasztalnak munkaerőhiányt? A beérkezett válaszokat ebben az esetben is kódoltam (0nem, 1igen). 5 vállalkozás (15,6%) tapasztal munkaerőhiányt, míg 27 (84,4%) nem. 95%-os Wilson-féle konfidencia-intervallum számítása p-re [6,9%; 31,8%], vagyis az igen arány nagy valószínűséggel 6,9-31,8% között van (5. táblázat).**

5.táblázat: Alapstatisztikák
Table 5: Basic statistics

n=32	IGEN (fő)	NEM (fő)	IGEN ARÁNY (%)	95%-os Wilson-intervallum
	5	27	15,6%	6,9-31,8%

Forrás: saját szerkesztés

Az interjúk során felmértem azt is, hogy **melyik gyógynövénytermesztő vállalkozás melyik kistélepülésen működik**, melyet vármegyékre lebontva az 5.ábrán ábrázolok. Nem településnevekkel dolgozom, hanem vármegyeszinten, annak érdekében, hogy ne legyenek beazonosíthatóak az interjúalanyaim vállalkozásai, hiszen nem sok főtevékenységként gyógynövénytermesztéssel foglalkozó vállalkozás van az országban, amely kistélepülésen található (5.ábra).

5.ábra: A kutatásban résztvevő vállalkozások vármegyei eloszlása
 Figure 5: County distribution of the companies participating in the research
 Forrás: saját szerkesztés

Ezután összevettem a KSH 2025-ös munkanélküliségi rátáit vármegye szinten az interjúkban vizsgált vállalkozások véleményével a munkaerőhiányról. Az interjúalanyok vállalkozásai összesen 10 vármegyében (52,63%) találhatóak meg a 19 vármegyéből. A legtöbb interjúalany vállalkozása Borsod-Abaúj-Zemplén vármegyében található (13 db, 40,62%), valamint Pest vármegyében (9 db, 28,12%). Zala vármegyében 3 interjúalany vállalkozása működik (9,38%), a többi megjelenő vármegyében – Szabolcs-Szatmár-Bereg, Békés, Jász-Nagykun-Szolnok, Csongrád-Csanád, Somogy, Heves, Hajdú-Bihar – csupán 1-1 db interjúalany vállalkozása található (3,12-3,12%-okkal). A gyógynövénytermesztő szektorban Borsod-Abaúj-Zemplén vármegyében a 13 vizsgált vállalkozás közül 1 vállalkozás (7,7%) volt, aki azt a választ adta, hogy munkaerőhiánnyal küzd, Pest vármegyében a 9 vállalkozásból 22,2%-os, míg Zala vármegyében a 3 vállalkozásból 0%-os volt a munkaerőhiány (6.táblázat).

6.táblázat: A vizsgált gyógynövénytermesztő vállalkozások és a munkanélküliségi ráta közötti összefüggések vizsgálata

Table 6: Examination of the correlations between the examined herbal medicine growing enterprises and the unemployment rate,

Vármegye	Munkanélküliségi ráta - 2025 (%)	Interjúkban vizsgált vállalkozások száma (db)	Munkaerőhiány arány a mintában (%)
Baranya	5,4	-	-
Borsod-Abaúj-Zemplén	8,2	13	7,7
Bács-Kiskun	5,2	-	-
Békés	5,8	1	0
Csongrád-Csanád	3,8	1	0
Fejér	3	-	-
Győr-Moson-Sopron	2,3	-	-

Hajdú-Bihar	5	1	0
Heves	3	1	0
Jász-Nagykun-Szolnok	5,3	1	0
Komárom-Esztergom	2,8	-	-
Nógrád	9,5	-	-
Pest	2,9	9	22,2
Somogy	7,2	1	100
Szabolcs-Szatmár-Bereg	8	1	100
Tolna	6,6	-	-
Vas	2,9	-	-
Veszprém	3,7	-	-
Zala	4,8	3	0

Forrás: saját szerkesztés

Következtetések és összefoglalás

Szakirodalmi kutatásomban megvizsgáltam a KSH hazai munkanélküliségi adatait vármegye szinten, majd hazai és nemzetközi szakirodalmak segítségével felmértem a munkaerőhiány helyzetét az agrárszektorban. Az agrárszektorban megjelenő munkaerőhiány nem csupán Magyarországon, hanem a világ számos országában és kontinensén megjelenik, melynek főbb okai a következők: idősödő munkaerő, alacsony bérek és presztízs, fizikai munka terhelése, migráció, technológiai fejlesztések, strukturális problémák. Az egyes okokat megvizsgáltam néhány példával alátámasztva hazai és nemzetközi tendenciákkal, melyek minden esetben megerősítették egymást. Az agrárszektor egyik szegmense a gyógynövénytermesztés, mely a szakirodalmak szerint szintén munkaerőhiánnyal küzd.

Primer kutatásként félig strukturált szakmai interjúk kutatást végeztem 32 gyógynövénytermesztő szakemberrel és 4 településvezetővel az ország különböző részéről, kistélepülésekről. A félig strukturált interjúk a termesztők esetében 32 kérdést, a településvezetők esetében pedig 18 kérdést tartalmaztak. Jelen tanulmányban a mélyinterjúk eredményeinek egy részét mutattam be (4 fő kérdést), feltárva a gyógynövénytermesztő szakemberek válaszaik közötti hasonlóságokat és különbségeket, valamint összevettem azokat a szakirodalmi adatokkal.

Első kérdésem esetében megkérdeztem a felmérésben részt vevőket, hogy hány főt foglalkoztatnak főállásban. A 32 vállalkozás összesen 169 főt foglalkoztat főállásban, mely átlagosan 5,28 fő / vállalkozás. Az adatok szórása 7,38 fő, a minimum-maximum 1 és 24 fő között van. Az alsó kvartilis és a felső kvartilis (Q1, Q3) 1-3 fő. Az eloszlás egyenlőtlenége (Gini-együttható) 0,523. Látható, hogy a nagyobb területtel rendelkező, több munkával küzdő vállalkozások nagyobb alkalmazotti számmal működnek, a legtöbb vállalkozás azonban csupán néhány személyt foglalkoztat.

A második kérdés során megvizsgáltam, hogy hozzájárulnak-e a gyógynövénytermesztő vállalkozások a foglalkoztatáshoz településükön. A megkérdezett vállalkozások 31,25%-a (10 fő) mondta csupán azt, hogy igen, hozzájárul, mely alacsony érték, azonban sok esetben csupán 1-2 fős vagy családi vállalkozásokról van szó, ahol nem feltétlenül tudják kitermelni más alkalmazottak bérét. Ez nem feltétlenül jelentette azt, hogy nincs munkaerőhiány, hanem azt jelentette, hogy nincs lehetőség további foglalkoztatásra egyes esetekben. Ezután felmértem azt, hogy szezonálisan hány főt foglalkoztatnak a megkérdezett vállalkozások. Az összes szezonálisan foglalkoztatott 103 fő a megkérdezettek körét tekintve, az átlag 3,22 fő/ vállalkozás, a minimum és a maximum 0 és 50 fő volt és 27 vállalkozás egy főt sem foglalkoztat szezonálisan. A szezonálisan foglalkoztatottak között 20,6 fő volt az átlag. Vagyis mint az látható, a többség nem

foglalkoztat szezonálisan és nagyon koncentrált az állomány, csupán néhány vállalkozás adja az összes szezonális foglalkoztatás döntő részét, míg a többség 0 főt foglalkoztat ebben a formában. Ez azért érdekes eredmény, mivel sok esetben több hektáros területekről, gazdaságokról van szó és inkább küzdenek a rengeteg munkával, minthogy szezonálisan foglalkoztatottakat vonjanak be. Következő kérdésemben azt vizsgáltam, hogy nyitottak lennének-e közmunkaprogramra a megkérdezett vállalkozások. A 32 vállalkozásból 6 fő (18,8%) nyitott lenne rá, 4 fő (12,5%) elzárkózott tőle, 68,8% pedig a helyzettől tette függővé a kérdést. Ezután azt néztem meg, hogy a kistéleplések önkormányzata nyitott-e a közfoglalkoztatásra a vállalkozások szerint. A 32 önkormányzatról 2 nem nyitott rá (6,3%), 3 (9,4%) nyitott lenne rá, 27 esetben pedig nincs információja róla a vállalkozásnak. A közfoglalkoztatási programokkal kapcsolatban sok természetű negatív korábbi tapasztalattal rendelkezett és ezért nem szeretne újból nyitni ebbe az irányba.

Harmadik kérdésem arra irányult, hogy megtudjam tapasztalnak-e munkaerőhiányt a megkérdezett vállalkozások. 5 vállalkozás tapasztal munkaerőhiányt (15,6%), míg 84,4% nem. Wilson-féle konfidencia-intervallum számítás alapján az igen arány 6,9-31,8% között mozoghat. Amint az látható, csupán néhány vállalkozás tapasztal munkaerőhiányt a megkérdezettek közül, ami pozitív eredménynek mondható, azonban a többi vállalkozás sok esetben nem tudja megengedni magának - az interjúkból kiderülve - hogy plusz embereket foglalkoztasson és valószínűleg ezért nem szembesül a problémával.

Végül pedig megvizsgáltam, hogy melyik megkérdezett gyógynövénytermesztő vállalkozás melyik vármegyében található. Vármegyei szinten ábrázoltam őket a beazonosíthatóság kiküszöbölésére. Az interjúalanyok vállalkozásai összesen 10 vármegyében (52,63%) találhatóak meg a 19 vármegyéből. A legtöbb interjúalany vállalkozása Borsod-Abaúj-Zemplén vármegyében található (13 db, 40,62%), valamint Pest vármegyében (9 db, 28,12%). Zala vármegyében 3 interjúalany vállalkozása működik (9,38%), a többi megjelenő vármegyében – Szabolcs-Szatmár-Bereg, Békés, Jász-Nagykun-Szolnok, Csongrád-Csanád, Somogy, Heves, Hajdú-Bihar – csupán 1-1 db interjúalany vállalkozása található (3,12-3,12%-okkal). A gyógynövénytermesztő szektorban Borsod-Abaúj-Zemplén vármegyében a 13 vizsgált vállalkozás közül 1 vállalkozás (7,7%) volt, aki azt a választ adta, hogy munkaerőhiánnyal küzd, Pest vármegyében a 9 vállalkozásból 22,2%-os, míg Zala vármegyében a 3 vállalkozásból 0%-os volt a munkaerőhiány. A kutatás megvizsgált vállalkozásainak többsége tehát nem tapasztal kiugró munkaerőhiányt térségükben.

Annak ellenére, hogy viszonylag kevés kistéleplésen működő, főtevékenységként gyógynövénytermesztéssel foglalkozó vállalkozás található az országban, a kis mintaszám miatt nem vonhatóak le az egész ágazatra vonatkozó következtetések az eredményekből, azonban láthatunk néhány trendet a vizsgált szektorban.

Irodalomjegyzék

- Agroinform (28 április, 2025). *Hullámozó év a magyar agráriumban: csökkenő termelés, növekvő export*. Agroinform honlap. Forrás: <https://www.agroinform.hu/gazdasag/hullamzo-ev-a-magyar-agrariumban-csokkeno-termeles-novekvo-export-81465-001> (letöltés ideje: 2026. 03. 10.)
- Bodeker, G. (2007). Medicinal Plant Biodiversity & Local Healthcare: Rural development and the potential to combat priority diseases. In B. Havercort, S. Rist (Eds), *Endogenous Development and Bio-Cultural Diversity* (pp. 241-255). COMPAS Press, Netherlands. https://www.researchgate.net/publication/254062923_Medicinal_plant_biodiversity_and_local_healthcare_Rural_development_and_the_potential_to_combat_priority_disease (letöltés dátuma: 2024.01.10)
- Carpenter, J., & Carpenter, M. (2015). *The organic medicinal herb farmer*. Chelsea Green Publishing.

- Kenyeres, A. (2025). *A magyar mezőgazdaság kettős kihívással néz szembe napjainkban: az előregedő gazdatársadalommal és a tartós munkaerőhiánnyal*. Magyar Mezőgazdaság. Forrás: <https://magyarmezogazdasag.hu/2025/10/26/generaciovalt-as-es-munkaerohiany-a-hazai-agrariumban/> (letöltés ideje: 2026. 03. 10.)
- Központi Statisztikai Hivatal (2016a). *Mi jellemezte a magyar gazdaságokat? (Agrárium 2016 összeírás adatai alapján)*. KSH. <https://www.ksh.hu/ac2020db/2016/index.html> (letöltés ideje: 2023. 11. 02.)
- Központi Statisztikai Hivatal (2016b). *Mezőgazdasági munkaerő-felhasználás*. KSH. https://www.ksh.hu/stadat_files/mez/hu/mez0005.html (letöltés dátuma: 2023. 11. 02.)
- Központi Statisztikai Hivatal (2020). *Mi jellemezte a magyar mezőgazdaságot?* KSH. <https://www.ksh.hu/ac2020db/2022/index.html> (letöltés dátuma: 2024. 03. 19.)
- Központi Statisztikai Hivatal (2023). *Külföldi állampolgárságú alkalmazásban állók* létszáma és változása állampolgárság szerint, 2023*. KSH. <https://www.ksh.hu/s/helyzetkep-2023/#kiadvany/munkaeropiac/kulfoldi-allampolgarsagu-alkalmazasban-allok-letszama-es-valtozasa-allampolgarsag-szerint-2023> (letöltés ideje: 2026. 03. 10.)
- Központi Statisztikai Hivatal (2025a). *Munkanélküliségi ráta, vármegye és régió szerint, negyedévente*. KSH. https://www.ksh.hu/stadat_files/mun/hu/mun0171.html (letöltés dátuma: 2026. 01. 10.)
- Központi Statisztikai Hivatal (2025b). *A munkanélküliségi ráta alakulása*. KSH. https://www.ksh.gov.hu/stadat_files/mun/hu/mun0104.html (letöltés dátuma: 2026. 01. 10.)
- Központi Statisztikai Hivatal (2025c). *Fókuszban a vármegyék – Térségi összehasonlítás*. KSH. <https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/megy/252/index.html> (letöltés dátuma: 2026. 01. 10.)
- Leach, T. (July 11, 2025). *Rural America is Facing a Mounting Labor Crisis*. Daily Herb Management. <https://www.dairyherd.com/news/labor/rural-america-facing-mounting-labor-crisis> (letöltés dátuma: 2026. 01. 10.)
- Lorette, K. (2011). *How to open and operate a financially succesful herb and herbal plant business*. Atlantic Publishing Group, Inc.
- Magyar gyógynövény ágazati stratégia 2014. (2014). https://uni-eszterhazy.hu/public/uploads/gyogynoveny-strategia-2014_58123569d94f7.pdf (letöltés dátuma: 2019.05.21.)
- Magyarország Kormánya (2026). *Az agrárium generációváltását kiemelten támogatja a kormányzat*. Magyarország Kormánya honlap. Forrás: <https://kormany.hu/hirek/az-agrarium-generaciovalt-asat-kiemelten-tamogatja-a-kormanyzat> (letöltés ideje: 2026. 03. 10.)
- Maró, Z. M., Borda, Á. J., & Balogh, J. M. (2024). Challenges and Trends in Agricultural Employment: The Case of Hungary. *AGRIS on-line Papers in Economics and Informatics*, 16(16), 109-128. <https://doi.org/10.7160/aol.2024.160409> https://unipub.lib.uni-corvinus.hu/10931/1/640_agris-on-line-4-2024-mar0-borda-balogh-1.pdf (letöltés dátuma: 2026. 01. 10.)
- MezőHír (5 november, 2024). *Nem tud kiszállni a mezőgazdaságból a legöregebb korosztály*. MezőHír honlap. Forrás: <https://mezohir.hu/2024/11/05/agrar-korosztaly-uzemmeret-koncentracio-mezogazdasag/> (letöltés ideje: 2026. 03. 10.)
- Moyer, K. (2025). *Labor Shortage in Agriculture: 2025 Challenges & Solutions*. AgHires. <https://blog.aghires.com/agriculture-labor-shortage-challenges-solutions> (letöltés dátuma: 2026. 01. 10.)
- Népszava (15 április, 2024). *Egy év alatt csaknem meghatszorosodott a Magyarországon dolgozó Fülöp-szigeteki vendégmunkások száma*. Népszava honlap. Forrás: https://nepszava.hu/3232107_vendegmunkasok-fulop-szigetek-ukrajna-szlovakia-romania (letöltés ideje: 2026. 03. 10.)
- Panyor, Á. (2011). *Gyógynövény-fogyasztási szokások vizsgálata*. *Gazdálkodás*, 55(4), 387-394.

- Pászk, N., & Szűcsné Markovics, K. (2023). Gyógynövénytermesztés és annak hazai jellemzői In Musinszki, Z., & Szűcsné, Markovics K. (szerk.) *Gazdálkodási kihívások 2023-ban* (pp. 117-123). Miskolc: MTA MAB Gazdálkodástudományi Munkabizottság.
- Pászk, N., & Szűcsné Markovics, K. (2024). A fűszer- és gyógynövénytermesztő szektor vállalkozásdemográfiai trendjei 2008-2022 között In Musinszki, Z., Horváth, Á., & Szűcsné, Markovics K. (szerk.) *Gazdálkodási kihívások 2024-ben* (pp. 196-212). Miskolc: MTA MAB Gazdálkodástudományi Munkabizottság.
- Rakhimov, A. (2026). The impact of labor migration and labor shortage on farm productivity in agricultural enterprises. In *Models And Methods In Modern Science, Vol. 4, Number 16*, (pp. 125–131). Zenodo. <https://doi.org/10.5281/zenodo.18136550>
<https://zenodo.org/records/18136550> (letöltés dátuma: 2026. 01. 10.)
- Századvég (2025). *Generációváltás a magyar agráriumban*. Századvég honlap. Forrás: <https://szazadveg.hu/wp-content/uploads/2025/09/Szazadveg-Konjunkturakutato-Kozlemeny-Generaciovaltas.20250917.pdf-1.pdf> (letöltés ideje: 2026. 03. 10.)
- Tong T., Ye F., Zhang Q., Liao W., Ding Y., Liu Y., & Li G. (2024). The impact of labor force aging on agricultural total factor productivity of farmers in China: implications for food sustainability. *Frontiers in Sustainable Food Systems*, 8, 1434604. <https://www.frontiersin.org/journals/sustainable-food-systems/articles/10.3389/fsufs.2024.1434604> (letöltés dátuma: 2026. 01. 10.)
<https://doi.org/10.3389/fsufs.2024.1434604>
- Win, M. T., Rutledge, Z., & Maredia, M. K. (2024). Labor shortages and farmer adaptation strategies. *Applied Economic Perspectives and Policy*, 47(3), 896-913. <https://doi.org/10.1002/aapp.13527>
<https://onlinelibrary.wiley.com/doi/epdf/10.1002/aapp.13527> (letöltés dátuma: 2026. 01. 10.)